

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Místo: Bedford Tower, Dublin Castle, Irsko

Termín cesty: 4. dubna 2013

Účel cesty:

5. setkání vedoucích restaurátorských pracovišť národních archivů zemí Evropské unie (European Heads of Conservation)

Účastník cesty: Dr. Ing. Michal Ďurovič

Zprávu podává: Dr. Ing. Michal Ďurovič

Datum vyhotovení: 21. prosince 2013

Podpis ředitelky archivu: PhDr. Eva Drašarová, CSc., podepsáno elektronicky

Zpráva:

Účelem cesty byla účast na setkání vedoucích restaurátorských pracovišť národních archivů evropské unie (EHC - European Heads of Conservation). Historicky první setkání „národních konzervátorů“ se konalo v roce 2009 v Helsinkách, druhé v roce 2010 organizovali holandští kolegové v Haagu, třetí setkání se konalo v Budapešti v roce 2011, čtvrté v Kodani v roce 2012 a páté v letošním roce v irském Dublinu. Tato zasedání se vždy konají v rámci zasedání European Board of National Archivists (EBNA), avšak na rozdíl od zasedání evropských národních archivářů pouze jedenkrát za rok. Protože v první polovině roku 2013 Evropské unii předsedalo Irsko, konalo se toto zasedání v Dublinu. Jednodenní zasedání probíhalo v dublinském zámku 4. dubna (viz Příloha 1) a hlavním tématem našeho zasedání byla problematika prachu a plísní v archivech (Dust and Molds).

Letošního zasedání se zúčastnili zástupci národních archivů z Rakouska, Chorvatska, Kypru, České republiky, Dánska, Estonska, Německa, Itálie, Lotyšska, Luxembourgu, Malty, Norska, Polska, Rumunska, Slovinska a hostitelského Irsku (seznam účastníků je uveden v Příloze 2).

Zasedání zahájila ředitelka Národního archivu Irsku Frances McGee, všechny nás přivítala a informovala nás o programu jednání, kterého se nemohl zúčastnit finský kolega István Keckeméti (jeho prezentace však na jednání zazněla díky telemostu Dublin-Helsinky). Po úvodních informacích předala Frances McGee slovo vedoucí restaurátorského pracoviště Trinity College Susan Bioletti, která ve své prezentaci „*A dusty journey: Investigating the environment in the Old Library at Trinity College Dublin*“ podrobně informovala o výsledcích výzkumu výskytu plynných polutantů a prachových částic v knihovně, který byl zahájen v roce 2004. V rámci tohoto několikaletého výzkumu bylo sledováno nejen množství prachu v závislosti na ročním období a počtu návštěvníků, ale také chemické složení těkavých organických sloučenin (VOC) a plynných polutantů (oxid siřičitý a dusičitý). Některé závěry výzkumu byly velmi zajímavé:

- distribuce prachu do výšky 2 m od podlahy nevykazuje nějakou závislost
- distribuce prachu v závislosti na sledovaném ročním období je významně proměnlivá, avšak množství uloženého prachu je přímo závislé na počtu návštěvníků knihovny
- prach se akumuluje s větší rychlostí v místnostech určených pro veřejnost
- většina prachu pochází z vnějších zdrojů
- frakce PM_{2.5} tvoří 0.85 % z celkového množství prachu a frakce PM₁₀ 5 %

A dusty journey: Investigating the environment in the Old Library at Trinity College Dublin

Robbie Goodhue (Geology), [Susan Bioletti \(Library\)](#) & Allyson Smith (Geology)

Goodhue, Bioletti & Smith

A dusty journey

Přednáška Zoë Reid z Národního archivu Irska “*Understanding Defrosting*” se poněkud odchylovala od tématu jednání a byla zaměřena jednak na krizové cvičení v archivech a na experimenty týkající se sušení mokřých archivních dokumentů.

Understanding Defrosting

A practical experiment

Zoë Reid

The National Archives of Ireland
An Chartlann Náisiúnta na nÉireann

Inspirující pro naše archivy bylo, že Národní archiv Irska se velmi vážně připravuje na krizové situace. Nejen, že pravidelně proškoluje své pracovníky, ale v depozitářích má připravené speciální boxy (disaster bins neboli katastrofické koše)

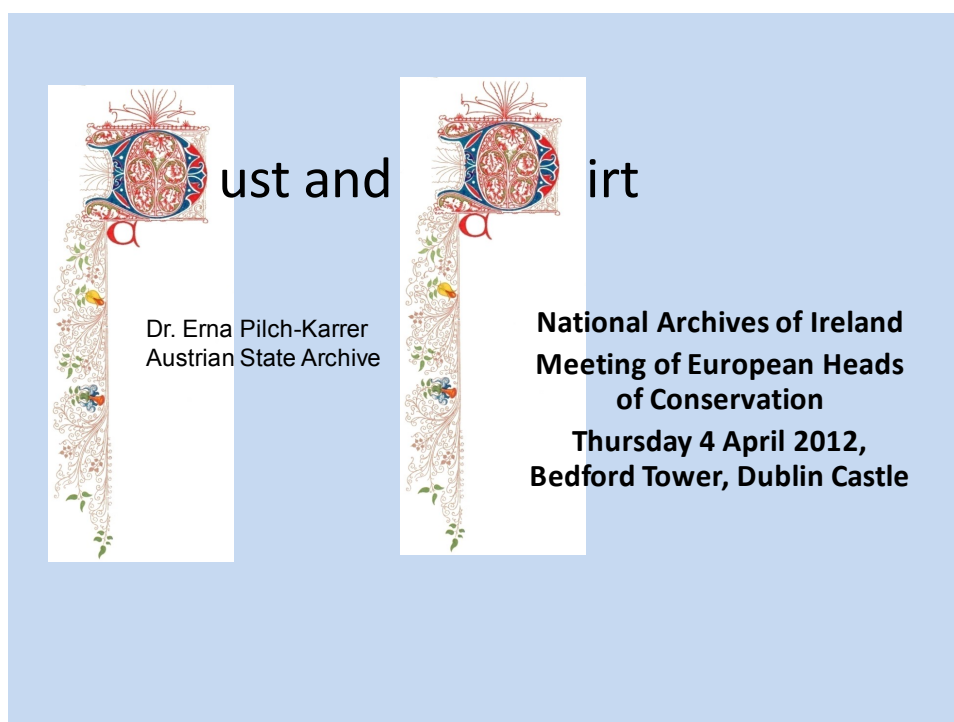
s nezbytným materiálovým a přístrojovým vybavením pro rychlý a efektivní zásah v případě krizové situace.

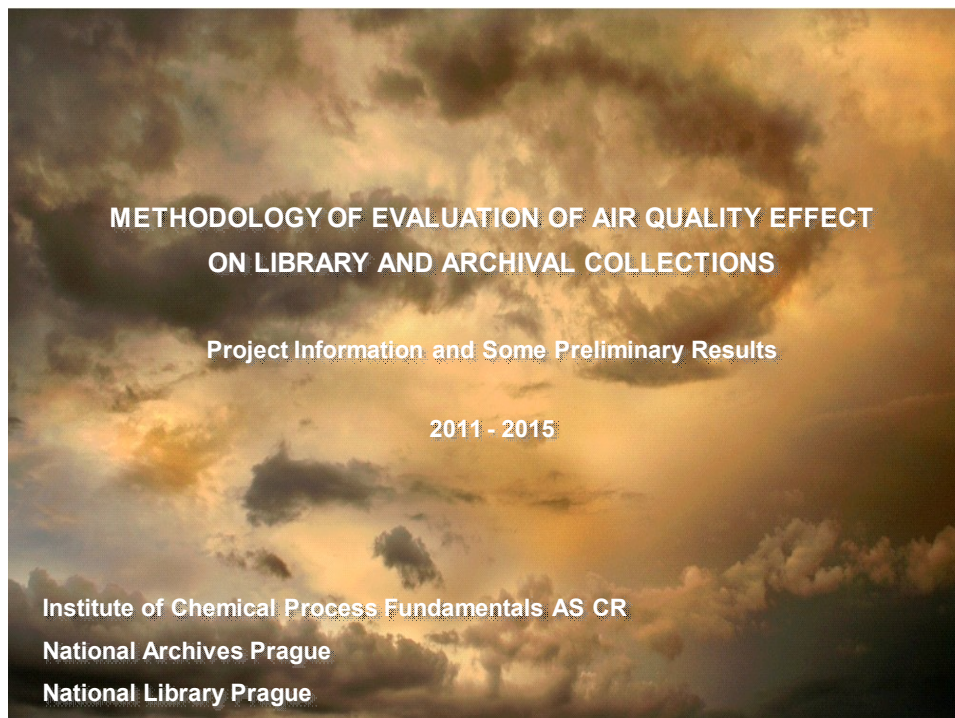
„Krizový koš“ a seznam jeho obsahu

Dr. Erna Pilch-Karrer z rakouského státního archivu informovala ve své přednášce o mikrobiologickém průzkumu archivních fondů, kde byla identifikována především velmi rezistentní plíseň *Rhizopus stolonifer*. Tato plíseň může růst i na místech, která byla již dezinfikována a velmi nebezpečný je její výskyt v rozvodech vzduchotechniky.

Pro likvidaci plísní na archiváliích používají látku Acticide protože má minimální negativní vliv na vlastnosti papíru. Pro dezinfekci dokumentů psaných železogatlovými inkousty s vysokým obsahem mědi používají tzv. PHB estery (estery hydroxybenzoové kyseliny), protože mají též antioxidační účinek.

Můj příspěvek byl zaměřen na dílčí výsledky projektu „*Metodika hodnocení vlivu kvality ovzduší na knihovní a archivní fondy*“, který je řešen Národním archivem, Národní knihovnou Praha a Ústavem chemických procesů AV ČR v rámci programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI).

Asger Svane-Knudsen v prezentaci „*Dust*“ upozornil, že prach škodí nejen archivním dokumentům, ale je nebezpečný pro člověka (např. různé typy alergií). Dále uvedl zajímavý postřeh, že i malé množství zvířeného prachu může vyvolat požární alarm, protože některé požární moderní protipožární hlásiče velmi citlivě reagují.

Dále popsal postup, který volí pracovníci v Národním archivu Dánska při čištění archiválií od prachu. Prach rozdělují na dva základní druhy – prach na povrchu archivních krabic a prach uvnitř krabic, množství prachu na nízké, střední a vysoké a dále sledují, zda jsou v prachu přítomny aktivní nebo neaktivní zárodky mikroorganismů. Pro čištění používají vysavače s HEPA, dezinfekci pomocí chemických prostředků nepoužívají.

Mara Spudža z Národního archivu Lotyšska v přednášce „*Dust and mould: National Archives of Latvia*“ informovala o situaci v lotyšských archivech. Ze stávajících 20 archivních budov se 117 depozitáři byla pouze jedna budova vystavěna pro archivní účely, žádná nemá vzduchotechniku a pouze 7 budov má ventilační systém. Systematicky ukládají archiválie do archivních krabic, které v rámci „sanitárních dnů“ mechanicky čistí.

Čas po obědě byl věnován jednak diskusi nad jednotlivými prezentacemi a dále informacím a aktualitám z jednotlivých zemí. Za Českou republiku jsem informoval o připravovaném semináři a praktickém cvičení pro archivní pracovníky odpovědné za krizové plánování v archivech Německa, Polska a České republiky, který se bude konat v Třeboni ve dnech 9. – 13. září 2013 v rámci aktivit European Working Group on Disaster Prevention.

Na závěr našeho zasedání jsme byli pozváni vedoucí zástupkyní Generálního státního archivu Řecka na další setkání, které by se mělo uskutečnit na jaře 2014 v Aténách. Bylo dohodnuto, že hlavním tématem tohoto setkání bude dezinfekce archiválií.

V odpoledních hodinách jsme měli možnost navštívit Národní archiv Irsko (depozitáře a restaurátorské pracoviště) a restaurátorské pracoviště Trinity College.

Následující den dopoledne jsem se vrátil do České republiky.

eu2013.ie

**European Heads of Conservation, 5th meeting
Dublin, Thursday 4 April 2013**

Venue: *Bedford Tower, Dublin Castle*

From 08.30 Registration at Cork Hill entrance gate, Dublin Castle

09.00 – 10.30 Archives: dust and mould

Presentations

- > Susie Bioletti, Keeper of Conservation and Preservation, Trinity College Dublin
- > Zoë Reid, National Archives of Ireland
- > Discussion

10.30 -11.00 Break

11.00 – 12.30 Archives: dust and mould

Presentations including

- > Erna Pilch-Karrer, National Archives of Austria
- > Michal Ďurovič, National Archives of Czech Republic
- > Asger Svane-Knudsen, National Archives of Denmark
- > Mara Spudža, National Archives of Latvia

Reports

- > Delegates

12.30 – 14.00 Lunch

14.00 – 15.00

- > Discussion of presentations
- > Future meetings

15.00 – 17.30 Visits

- > National Archives
- > Trinity College

20.00 Dinner at Fallon and Byrne, Exchequer Street

European Heads of Conservation, 5th Meeting
Bedford Tower, Dublin Castle, Dublin

Thursday 4 April 2013

State	Name	E-mail
Austria	Erna Pilch-Karrer	erna.pilch-karrer@oesta.gv.at
Croatia	Igor Kozjak	ikozjak@arhiv.hr
Croatia	Tatjana Mušnjak	tmusnjak@arhiv.hr
Cyprus	Effy Parparinou	eparparinou@sa.mjpo.gov.cy
Czech Republic	Michal Durovič	Michal.Durovic@nacrz.cz
Denmark	Asger Svane-Knudsen	ask@sa.dk
Estonia	Mäe Hedvig	hedvig.mae@ra.ee
Estonia	Ruth Tiidor	ruth.tiidor@ra.ee
Germany	Sebastian Barteleit	s.barteleit@bundesarchiv.de
Ireland	Frances McGee	fmcgee@nationalarchives.ie
	Zoë Reid	zoereid@nationalarchives.ie
	Hazel Menton	hmenton@nationalarchives.ie
Italy	Francesca Frugoni	francesca.frugoni@beniculturali.it
Latvia	Mara Spudža	mara.sprudza@arhivi.gov.lv
Latvia	Inga Steingolde	inga.steingolde@arhivi.gov.lv
Luxembourg	Josée Kirps	archives.nationales@an.etat.lu
Malta	Mario Gauci	mario.v.gauci@gov.mt
Norway	Kristin Ramsholt	kristin.ramsholt@arkivverket.no
Poland	Anna Czajka	aczajka@agad.gov.pl
Romania	Ioan Dragan	ioan.dragan@gmail.com
Slovenia	Jedert Vodopivec Tomazic	jedert.vodopivec@gov.si
Trinity College Dublin	Susan Bioletti	bioletts@tcd.ie

Dust				
On surfaces				
"Polluted" dust		"Pure" dust	Dust with active mould	Dust with inactive mould
Amount:	High	Vacuuming + Hepa	Vacuuming + Hepa Removing cause of mould	Vacuuming + Hepa
	Medium	Consider resources and disadvantages		Vacuuming + Hepa
	Low	Leave it		Consider resources and disadvantages
Within box				
Dust with authenticity		"Pure" dust	Dust with active mould	Dust with inactive mould
Amount:	High	Worthy of preservation	Shaking / vacuuming + Hepa Removing cause of mould	Vacuuming + Hepa
	Medium	Worthy of preservation		Consider resources and disadvantages
	Low	Worthy of preservation		Leave it

The Department of Conservation and Reproduction is located in the new building of the General State Archives (GSA) in Athens (Central Service) since 2003.

The Department currently employs seven full-time conservators. The staff is responsible for the preservation and conservation of the Central Service archives and provides advice and support to the 64 Regional Branches of the General State Archives.

The priorities for conservation treatment and preservation planning are set in collaboration with the archivists and curators. They depend on the day-to-day needs, the condition of the material acquired or being in pre-classification process, the demands of the public and the results of surveys. In this context the Department designs and develops projects of condition survey, documentation and research, conservation and reproduction.

Survey, documentation and research

Condition surveys are conducted on a regular basis to determine treatment priorities, storage planning, requirements for reproduction and accessibility for the public.

Surveys are also performed as preliminary work for digitisation projects, aiming at the assessment of suitability of archival material, the definition of the process specifications and decisions on any pre-digitisation treatments.

The staff also inspects records during indexing, providing general physical description, technological information and condition assessment.

Part of this information is integrated into conservation reports and physical description fields of the data base "Arxeiomnimon" (an application software for on line document access, www.arxeiomnimon.gak.gr).

Great emphasis is given to the documentation of various categories of material of special interest. Lately, research projects on technology and morphology: i. the survey of the paper supports of archival records of the New Independent State of Greece and study of watermarks (2011), and ii. the systematic documentation of Patriarchal Sigillia on parchment (2010), has produced interesting results announced in international conferences, available on www.gak.gr.

Conservation

The Conservation Studios have been designed to serve the growing needs of the GSA's collections, including facilities and equipment for single item and mass conservation treatments on a large variety of archival material: paper documents, prints, drawings, posters, maps, books and other bound material, photographs and audiovisual material, rare parchment manuscripts and historical bindings.

Treatments aim at the long term preservation of the collections, involving practices that improve or stabilize the condition of the archival material, ensuring its safe use for study, reproduction, exhibition, loan and publication.

The critical assessment of condition and conservation options in respect of the values and integrity of the material, as well as minimal intervention, are the principles that determine conservation treatments.

Preventive conservation

Preventive conservation measures are implemented to control and improve storage environment. This includes environmental monitoring in the storage areas and safety and security facility and equipment maintenance. Moreover, the construction of special protective enclosures is a regular practice to maintain the collections in a safe and stable environment.

In the field of advisory support on preservation issues, at a national level, the Department participated in the recent GSA 2013 publication *The Archival Science, The Practice of General State Archives of Greece, (2013)*, with the chapters: "The Archive Buildings" (construction, renewal, green/bioclimate building, facilities and equipment) and "The Preservation of the Archives" (causes of damage, guidelines for handling, storage, security and safety regulations, disaster plan, reproduction and loan). Further information for preservation issues of material of special interest are available on www.gak.gr

Reproduction

Finally, the Department is responsible for photographing and digitizing of the material in the framework of documentation and conservation policy of the GSA.